

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. rugsėjo 16 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvas kapitalo judėjimas – Bendrovių teisė – Akcijos, kuriomis leidžiama prekiauti reguliuojamoje rinkoje – Investicinė bendrovė – Nacionalinė reglamentavimo tvarka, kurioje nustatytas turimų investicinės bendrovės kapitalo dalių ribojimas – Teisinė suderinto veikimo prezumpcija“

Byloje C-339/19

dėl *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukščiausias Kasacinis ir Teisingumo Teismas, Rumunija) 2018 m. vasario 20 d., sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2019 m. balandžio 25 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

SC Romenergo SA,

Aris Capital SA

prieš

Autoritatea de Supraveghere Financiară

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas S. Rodin, teisėjai K. Jürimäe (pranešėja) ir N. Piçarra,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *SC Romenergo SA* ir *Aris Capital SA*, atstovaujамų *avocați* C. C. Vasile, C. Secrieru ir M. Strîmbei,
- Rumunijos vyriausybės, iš pradžių atstovaujamos E. Gane, L. Lițu ir C.-R. Caņțâr, vėliau – E. Gane ir L. Lițu,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos J. M. Hoogveld ir M. Bulterman,
- Europos Komisijos, atstovaujamos H. Støvlbæk, L. Malferrari, J. Rius ir L. Nicolae,

* Proceso kalba: rumunų.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 63–65 straipsnių, siejamų su 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/25/EB dėl įmonių perėmimo pasiūlymų (OL L 142, 2004, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 2 t., p. 20) 2 straipsnio 2 dalimi ir 2001 m. gegužės 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/34/EB dėl vertybinių popierių įtraukimo į biržos oficialųjį prekybos sąrašą ir dėl informacijos, kuri turi būti skelbiama apie tuos vertybinius popierius (OL L 184, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 4 t., p. 24), 87 straipsniu, išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *SC Romenergo SA* (toliau – *Romenergo*) ir *Aris Capital SA* (toliau – *Aris Capital*) ginčą su *Autoritatea de Supraveghere Financiară* (Finansų priežiūros institucija, Rumunija, toliau – ASF) dėl prašymo panaikinti *Regulamentul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare Nr. 1/2006 privind emitenții și operațiunile cu valori mobiliare* (Nacionalinės vertybinių popierių komisijos nutarimas Nr. 1/2006 dėl emitentų ir vertybinių popierių sandorių) (*Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 312bis, 2004 m. balandžio 6 d., toliau – Nutarimas Nr. 1/2006) 2 straipsnio 3 dalies j punktą ir dėl šių bendrovių ASF priimtus administracinius sprendimus.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2004/25

- 3 Direktyvos 2004/25 2, 6, 18 ir 20 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(2) Būtina apsaugoti valstybės narės teisės aktais reglamentuojamų bendrovių vertybinių popierių savininkų interesus, kai yra pateikiami pasiūlymai dėl tų bendrovių perėmimo arba kai keičiasi jų valdymas ir bent tam tikra jų vertybinių popierių dalimi leidžiama prekiauti valstybės narės reguliuojamoje rinkoje.

<...>

(6) Kad perėmimo nuostatos būtų veiksmingos, jos turėtų būti lanksčios ir sugebėti prisiderinti prie naujai atsirandančių aplinkybių ir atitinkamai numatyti galimybę taikyti išimtis ar leidžiančias nukrypti nuostatas. Tačiau taikydamos kurias nors nustatytas taisykles ar išimtis ar leisdamos taikyti kokias nors leidžiančias nukrypti nuostatas, priežiūros institucijos turėtų gerbti tam tikrus bendruosius principus.

<...>

(18) Siekiant sustiprinti galiojančių nuostatų dėl laisvės prekiauti įmonių, kurioms taikoma ši direktyva, vertybiniais popieriais ir laisvės pasinaudoti balsavimo teisėmis veiksmingumą, būtina, kad tokių bendrovių numatytos gynybos struktūros ir mechanizmai būtų skaidrūs ir kad apie juos būtų reguliariai pranešama akcininkų susirinkimams pateikiamose ataskaitose.

<...>

(20) Visos valstybių narių specialiosios teisės bendrovėse turėtų būti tvarkomos [vertinamos], atsižvelgiant į laisvo kapitalo judėjimo pamatus [laisvą kapitalo judėjimą] ir atitinkamas Sutarties nuostatas. Valstybių narių turimoms bendrovėse specialiosioms teisėms, kurios yra numatytos privatinėje ar viešojoje nacionalinėje teisėje, neturėtų būti taikoma „persilaužimo“ [apribojimų panaikinimo] taisyklė, jei jos neprieštarauja Sutarčiai.“

4 Šios direktyvos 2 straipsnyje numatyta:

„1. Šioje direktyvoje:

- a) „perėmimo pasiūlymas“ arba „pasiūlymas“ – tai viešas (išskyrus pačios pasiūlymą gavusios bendrovės pasiūlymą) privalomas arba savanoriškas bendrovės vertybinių popierių savininkams pateiktas pasiūlymas perleisti visus vertybinius popierius ar tam tikrą jų dalį, po to, kai yra įsigyta pasiūlymą gaunančios bendrovės kontrolė, arba siekiant įsigyti pasiūlymą gaunančios bendrovės kontrolę pagal nacionalinius teisės aktus;
- b) „pasiūlymą gaunanti bendrovė“ – bendrovė, kurios vertybiniai popieriai yra pasiūlymo objektas;
- c) „siūlytojas“ – bet kuris viešosios ar privatinės teisės reglamentuojamas fizinis ar juridinis asmuo, teikiantis pasiūlymą;
- d) „sutartinai veikiančys asmenys“ – fiziniai ar juridiniai asmenys, kurie bendradarbiauja su siūlytoju ar pasiūlymą gaunancia bendrove, remdamiesi aiškiai ar numanomai sudarytu žodiniu ar raštišku susitarimu, kuriuo siekiama įsigyti pasiūlymą gaunančios bendrovės kontrolę arba sužlugdyti sėkmingą pasiūlymo rezultatą;

<...>

2. Taikant šio straipsnio 1 dalies d punktą, laikoma, kad kito asmens kontroliuojami asmenys [Direktyvos 2001/34] 87 straipsnio prasme – tai asmenys, veikiančys sutartinai su tuo kitu asmeniu ir vienas su kitu.“

Direktyva 2001/34

5 Direktyvos 2001/34 87 straipsnyje nurodyta:

„1. Šiame skyriuje kontroliuojamu subjektu yra laikomas kiekvienas subjektas, kuriame fizinis ar juridinis asmuo:

- a) turi akcininkų ar narių balsavimo teisių daugumą; arba
- b) turi teisę skirti arba atšaukti administracinių, vadovaujančiųjų ar priežiūros įstaigų narių daugumą ir kartu yra to subjekto akcininkas arba narys; arba
- c) yra akcininkas arba narys ir pagal su kitais subjekto akcininkais arba nariais sudarytą sutartį vienas kontroliuoja akcininkų arba narių balsavimo teisių daugumą.

2. Patronuojančio subjekto teisės balsuoti, paskirti ar atšaukti pagal šio straipsnio 1 dalį apima ir bet kurio kito kontroliuojamo subjekto teises, taip pat kurio nors fizinio ar juridinio asmens, veikiančio savo vardu, bet patronuojančio subjekto ar kurio nors kito kontroliuojamo subjekto naudai, teises.“

Rumunijos teisė

- 6 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos *Legea nr. 297/2004 privind piețele de capital* (Kapitalo rinkų įstatymas Nr. 297/2004) (*Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 571, 2004 m. birželio 29 d.) 286bis straipsnyje numatyta:

„1. Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo, veikdamas savarankiškai ar kartu su kitais sutartinai veikiančiais asmenimis, gali įgyti ar turėti ne daugiau kaip 5 % investicinės bendrovės kapitalo akcijų, išleidžiamų konvertavus privačios nuosavybės lėšas.

2. Naudojimasis balsavimo teisėmis, kurias suteikia akcininkų turimos akcijos, viršijančios 1 dalyje nustatytą ribą, sustabdomas.

3. Kai pasiekta 5 % riba, 1 dalyje nurodyti asmenys privalo per 3 darbo dienas apie tai pranešti investicinei bendrovei, Nacionalinei vertybinių popierių komisijai ir reguliuojamai rinkai, kurioje prekiaujama atitinkamomis akcijomis.

4. Per 3 mėnesius nuo dienos, kai buvo viršyta 5 % investicinės bendrovės kapitalo riba, tokioje situacijoje esantys akcininkai privalo parduoti turimo akcijų paketo akcijas, viršijančias nustatytą ribą.“

- 7 Šio įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 22 punkte „dalyvaujantys subjektai“ apibrėžti taip:

„a) subjektai, kurie kontroliuoja emitentą ar yra jo kontroliuojami arba kuriems taikoma bendra kontrolė;

<...>

c) fiziniai asmenys, bendrovėje emitentėje atliekantys valdymo ar kontrolės funkcijas;

<...>“

- 8 Kapitalo rinkų įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 23 punkte nurodyta:

„sutartinai veikiantys asmenys – du ar daugiau asmenų, kurie aiškiai ar numanomai sudarytu susitarimu siekia vykdyti bendrą politiką emitento atžvilgiu. Kol neįrodyta priešingai, laikoma, kad sutartinai veikia šie subjektai:

a) dalyvaujantys subjektai;

<...>

c) prekybos bendrovė kartu su valdybos nariais ir dalyvaujančiais subjektais ir valdybos nariai bei dalyvaujantys subjektai;

<...>“

- 9 Nutarime Nr. 1/2006 nurodyta:

„Taikant Įstatymo Nr. 297/2004 2 straipsnio 1 dalies 23 punktą, kol neįrodyta priešingai, laikoma, kad sutartinai veikia, *inter alia*, šie asmenys:

a) asmenys, kurie ekonominiams sandoriams naudoja tos pačios kilmės arba iš skirtingų vienetų, kurie yra dalyvaujantys subjektai, gautus finansinius išteklius;

<...>

j) asmenys, kurie kartu sudarė ar sudaro su kapitalo rinka susijusius arba nesusijusius ekonominius sandorius.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 10 *Romenergo* buvo *Sif Banat Crișana SA* (toliau – *Banat Crișana*), t. y. po Rumunijoje įvykusio privatizavimo susiformavusios investicinės bendrovės, kurios akcijomis prekiaujama kapitalo rinkoje, akcininkė, turinti 4,55498 % balsavimo teisių, susietų su tos bendrovės akcijomis. Vėliau *Romenergo* visas turėtas akcijas perdavė *Aris Capital*.
- 11 2014 m. kovo 18 d. ASF priėmė sprendimus A/209, A/210 ir A/211 (toliau – ginčijami administraciniai sprendimai), kuriuose nurodyta:
  - Pagal Kapitalo rinkų įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 22 punkto a ir c papunkčius ir 23 punkto a ir c papunkčius, siejamus su Nutarimo Nr. 1/2006 2 straipsnio 3 dalies j punktu, preziumuojama, kad akcininkai XV, YW, ZX, *Romenergo*, *Smalling Limited* ir *Gardner Limited* veikė sutartinais *Banat Crișana* atžvilgiu;
  - *SC Depozitarul Central SA* privalo imtis būtinų priemonių, kad savo registruose įrašytų, jog naudojimasis balsavimo teisėmis, susietomis su *Banat Crișana* išleistomis akcijomis, kurios viršija 5 % balsavimo teisių ir priklauso XV, YW ir *Romenergo*, *Smalling Limited* ir *Gardner Limited*, yra sustabdytas;
  - *Banat Crișana* valdyba privalo imtis būtinų priemonių, kad grupė, sudaryta iš XV, YW, *Romenergo*, *Smalling Limited* ir *Gardner Limited* akcininkų, kurie, preziumuojama, veikė sutartinais, nebegalėtų naudotis balsavimo teisėmis, siejamomis su pozicija, užimama pažeidžiant Kapitalo rinkų įstatymo 286bis straipsnio 1 dalį ir Nutarimo Nr. 1/2006 2 straipsnio 3 dalies j punktą.
- 12 Todėl ASF įpareigojo minėtus akcininkus, kurie, preziumuojama, veikė sutartinais, per tris mėnesius parduoti dalį turimų *Banat Crișana* akcijų, kad visos jiems priklausančios akcijos neviršytų Rumunijos teisės aktuose nustatytos 5 % ribos.
- 13 Manydamos, kad ginčijami administraciniai sprendimai pažeidžia Sąjungos teisę, *Romenergo* ir *Aris Capital* pateikė skundą *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas, Rumunija) dėl šių sprendimų ir dėl Nutarimo 1/2006 2 straipsnio 3 dalies j punkto galiojimo.
- 14 Per procedūrą ASF, o vėliau – *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas, Rumunija) pareiškėjos pagrindinėje byloje teigė, kad atitinkamos nacionalinės nuostatos pažeidžia visų pirma Sąjungos teisės nuostatas dėl laisvo kapitalo judėjimo. Jos taip pat tvirtino, kad Sąjungos teisėje numatyta sąvoka „sutartinis veikimas“ yra susijusi išimtinai su privalomo perėmimo pasiūlymo teisiniu institutu, kadangi teisės aktų leidėjas mano, kad sutartinais veikia kontroliuojami asmenys ar kitas asmenis kontroliuojantys asmenys, kurie kartu teikdami pasiūlymą arba žlugdydami bendrovę emitentę siekia perimti jos kontrolę. Jų teigimu, Direktyvos 2004/25 2 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta tik prezumpcija dėl asmenų, kuriuos kontroliuoja kitas asmuo, turintis balsavimo teisių daugumą.
- 15 Anot *Romenergo* ir *Aris Capital*, Sąjungos teisė nenumato galimybės nustatyti sutartinio veikimo prezumpcijos, bendrai remiantis „ekonominėmis“ priežastimis, ir nepripažįsta sutartinio veikimo tuomet, kai asmenys, pasitelkdami skirtingus subjektus, ekonominiams sandoriams sudaryti naudoja tos pačios kilmės arba dalyvaujančių asmenų finansinius išteklius.

- 16 2015 m. gegužės 4 d. *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas, Rumunija) atmetė *Romenergo* ir *Aris Capital* prašymą kaip nepagrįstą. Tuomet jos padavė skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui.
- 17 Tokiomis aplinkybėmis *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukščiausiasis Kasacinis ir Teisingumo Teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar SESV 63 [straipsnis], siejam[as] su Direktyvos 2004/25 2 straipsnio 2 dalimi ir su Direktyvos 2001/34 87 straipsniu, turi būti aiškinam[as] taip, kad [jam] prieštarauja nacionalinės teisės nuostata (šiuo atveju – <...> Nutarimo Nr. 1/2006 2 straipsnio 3 dalies j punktas), kuria įtvirtinama teisinė prezumpcija, kad alternatyvaus investavimo fondams prilyginamų bendrovių (vadinamosios investicinės bendrovės – IB) akcijų, kuriomis leidžiama prekiauti reguliuojamoje rinkoje, atveju sutartinai veikia:

- asmenys, kurie kartu sudarė ar sudaro su kapitalo rinka susijusius arba nesusijusius ekonominius sandorius, ir
- asmenys, kurie, sudarydami ekonominius sandorius, naudoja tos pačios kilmės ar skirtingų subjektų, kurie yra dalyvaujantys subjektai, finansinius išteklius?“

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumom

- 18 Savo pastabose Rumunijos vyriausybė išreiškė abejonų dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumom tiek, kiek Teisingumo Teismo klausama dėl preziumuojamo sutartinio veikimo vykdant tam tikrus ekonominius sandorius, kurie nėra pagrindinės bylos dalykas, taigi yra hipotetiniai.
- 19 Šiuo aspektu reikia priminti, kad tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes turi įvertinti tai, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimu (2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Wightman ir kt.*, C-621/18, EU:C:2018:999, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 20 Tuo remiantis darytina išvada, kad klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (2018 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Wightman ir kt.*, C-621/18, EU:C:2018:999, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 21 Nagrinėjamu atveju iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Romenergo* ir *Aris Capital* Rumunijos teismuose apskundė ginčijamus administracinius sprendimus. Tuose sprendimuose iš esmės numatyta, kad visos 5% viršijančios asmenų, kurie, preziumuojama, veikė sutartinai, tarp kurių buvo *Romenergo* ir *Aris Capital*, balsavimo teisės sustabdomos, o šie asmenys per tris mėnesius turi parduoti visų bendrovės *Banat Crișana* akcijų dalį, viršijančią šią 5% ribą.

- 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Rumunijos teisės aktai, reglamentuojantys turimų investicinės bendrovės kapitalo dalių ribojimą iki 5 %, kaip yra pagrindinėje byloje, ir patikslinti tam tikromis sutartinio veikimo prezumpcijomis, suderinami su Sąjungos teise. Todėl nelaikytina, kad pateiktas klausimas yra hipotetinis, nes nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku.
- 23 Vadinasi, prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl esmės

- 24 Pirmiausia primintina, kad pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją, vykdamas SESV 267 straipsnyje įtvirtintą bendradarbiavimo su nacionaliniais teismais procedūrą, Teisingumo Teismas turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų išspręsti jo nagrinėjamą bylą, ir tokiu atveju Teisingumo Teismui prireikus gali tekti performuluoti jam pateiktą klausimą (2020 m. kovo 5 d. Sprendimo *X (Konsultacijų telefonu neapmokestinimas PVM)*, C-48/19, EU:C:2020:169, 35 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 25 Nagrinėjamu atveju keliamas klausimas, kokį suformulavo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ar tam tikros suderinto veikimo prezumpcijos, kalbant apie investicinės bendrovės kapitalo dalis, suderinamos su SESV nuostatomis dėl laisvo kapitalo judėjimo, taip pat su Direktyvos 2004/25 2 straipsnio 2 dalimi ir Direktyvos 2001/34 87 straipsniu.
- 26 Iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo motyvų matyti, kad problema, su kuria jis susidūrė, labiau kyla dėl turimų investicinės bendrovės kapitalo dalių ribojimo iki 5 % taisyklės, o ne vien dėl suderinto veikimo prezumpcijų, kurios, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo informacija, patikslina šią taisyklę. Nors Direktyvos 2004/25 2 straipsnio 2 dalyje, kurią nurodo minėtas teismas, tikrai numatyta suderinto veikimo prezumpcija, vis dėlto ši direktyva reglamentuoja tik situacijas, kylančias dėl viešo pirkimo pasiūlymo, o taip atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo suteiktą informaciją ir Teisingumo Teisme pateiktas pastabas ir su sąlyga, kad tai patikrins nacionalinis teismas, atrodo, pagrindinėje byloje nėra.
- 27 Antra, reikia patikslinti, kad SESV nuostatos dėl laisvo kapitalo judėjimo netaikomos išimtinai vidaus situacijoms, kai kapitalas juda vienoje valstybėje narėje. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, prieš pradėdamas taikyti SESV 63 straipsnį, turi patikrinti, ar pagrindinėje byloje yra susiklosčiusi situacija su užsienio elementu, apimanti naudojimąsi kapitalo judėjimo Europos Sąjungoje laisve (šiuo klausimu žr. 2017 m. spalio 12 d. Sprendimo *Fisher*, C-192/16, EU:C:2017:762, 35 punktą).
- 28 Nagrinėjamu atveju preziumuojama, kad *Romenergo*, o paskui *Aris Capital* veikė sutartinai su kitomis už Rumunijos teritorijos ribų įsteigtomis bendrovėmis. Taigi laikytina (su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), kad pagrindinėje byloje yra susiklosčiusi situacija su užsienio elementu.
- 29 Todėl savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 63 straipsnis turi būti aiškinamas kaip draudžiantis nacionalinę priemonę, numatančią turimų investicinių bendrovių kapitalo dalių ribojimą iki 5 %.
- 30 Siekiant atsakyti į šį klausimą, pirma, reikia nustatyti, ar investicinės bendrovės kapitalo dalių turėjimas, kaip antai aptariamasis pagrindinėje byloje, yra kapitalo judėjimas, kaip tai suprantama pagal SESV 63 straipsnio 1 dalį.
- 31 Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją ši nuostata apskritai draudžia kapitalo judėjimo tarp valstybių narių apribojimus (žr. 2018 m. kovo 6 d. Sprendimo *SEGRO ir Horváth*, C-52/16 ir C-113/16, EU:C:2018:157, 61 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 32 Kadangi SESV „kapitalo judėjimo“ sąvoka, kaip ji suprantama pagal SESV 63 straipsnio 1 dalį, neapibrėžta, Teisingumo Teismas pripažino 1988 m. birželio 24 d. Tarybos direktyvos 88/361/EEB dėl [EB sutarties] 67 straipsnio (straipsnis buvo panaikintas Amsterdamo sutartimi) įgyvendinimo (OL L 178, 1988, p. 5; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 10 sk., 1 t., p. 10) I priede išdėstytos kapitalo judėjimo nomenklatūros rekomendacinę galią. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė, kad kapitalo judėjimą pagal SESV 63 straipsnio 1 dalį, be kita ko, sudaro vadinamosios „tiesioginės“ investicijos, t. y. investicijos įsigyjant įmonės akcijų, kurios suteikia galimybę veiksmingai dalyvauti ją valdant ir kontroliuojant (2013 m. spalio 22 d. Sprendimo *Essent* ir kt., C-105/12–C-107/12, EU:C:2013:677, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 33 Kadangi tiesioginės investicijos padeda užmegzti ar palaikyti ilgalaikius ir tiesioginius santykius tarp finansuotojų ir bendrovės, į kurią investuojamos šios lėšos, akcininkai turi turėti galimybę veiksmingai dalyvauti bendrovę valdant ar ją kontroliuojant (šiuo klausimu žr. 2011 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-212/09, EU:C:2011:717, 43 punktą).
- 34 Taigi investicinės bendrovės kapitalo dalių turėjimas, kaip pagrindinėje byloje, ypač kai tai suteikia šioms dalims proporcingas balsavimo teises, patenka į sąvoką „kapitalo judėjimas“, kaip tai suprantama pagal SESV 63 straipsnio 1 dalį.
- 35 Antra, dėl klausimo, ar nacionalinė priemonė, numatanti turimų tokios investicinės bendrovės akcijų ribojimą iki 5 %, yra laisvo kapitalo judėjimo apribojimas, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas yra aiškiai nurodęs, jog nacionalinė priemonė gali būti kvalifikuojama kaip „apribojimas“ pagal SESV 63 straipsnio 1 dalį, net jeigu ji neįtvirtina diskriminacijos arba formalaus asmenų diferencijavimo pagal jų pilietybę arba gyvenamąją vietą arba pagal jų kapitalo kilmę. Tokiam kvalifikavimui iš esmės pakanka, kad atitinkama nacionalinė priemonė galėtų sukliudyti arba apriboti atitinkamų įmonių akcijų įgijimą arba atgrasyti investuotojus iš kitų valstybių narių nuo investavimo į jų kapitalą (2007 m. spalio 23 d. Sprendimas *Komisija / Vokietija*, C-112/05, EU:C:2007:623, 19 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Būtent taip yra tuomet, kai nacionalinė reglamentavimo tvarka numato balsavo teisių, susietų su tam tikrų bendrovių kapitalo dalimis, sustabdymą (šiuo klausimu žr. 2005 m. birželio 2 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-174/04, EU:C:2005:350, 30 punktas).
- 36 Tai taip pat reiškia, kad dėl nacionalinės priemonės, numatančios turimų investicinės bendrovės kapitalo dalių ribojimą iki 5 %, atgrasoma nuo investicijų, kai bendrovės veikloje dalyvaujama turint akcijų. Tokios akcijos gali suteikti galimybę veiksmingai dalyvauti valdant ir kontroliuojant įmonę, nes akcijų turėjimas susietas su balsavimo teisėmis, proporcingomis turimoms kapitalo dalims. Taigi tokia nacionalinė priemonė yra laisvo kapitalo judėjimo apribojimas, kaip tai suprantama pagal SESV 63 straipsnio 1 punktą.
- 37 Trečia, pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją laisvą kapitalo judėjimą galima riboti nacionalinėmis priemonėmis, kai jos pateisinamos SESV 65 straipsnyje nurodytais arba viršesnio bendrojo intereso pagrindais, jeigu nėra Sąjungos lygmens suderinimo priemonės, numatančios atitinkamų teisėtų interesų apsaugai užtikrinti būtinas priemones (2007 m. spalio 23 d. Sprendimas *Komisija / Vokietija*, C-112/05, EU:C:2007:623, 72 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 38 Kai nėra tokio suderinimo, valstybės narės iš esmės pačios sprendžia, kokį tokių teisėtų interesų apsaugos lygį jos nori užtikrinti ir kaip šį lygį pasiekti. Tačiau tai daryti jos gali tik laikydamosi ribų, nustatytų Sutartimi, pagal kurią reikalaujama, jog priemonės, kurių imamasi, būtų tinkamos siekiamam tikslui įgyvendinti ir neviršytų to, kas būtina norint jį pasiekti (2007 m. spalio 23 d. Sprendimas *Komisija / Vokietija*, C-112/05, EU:C:2007:623, 73 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 39 Turimas investicinės bendrovės kapitalo dalis iki 5 % ribojanti nacionalinė priemonė, kaip antai aptariama pagrindinėje byloje, negali būti pateisinama remiantis SESV 65 straipsnyje nurodytais motyvais.

- 40 Ši priemonė nepatenka į mokesčių teisės sritį, minimą SESV 65 straipsnio 1 dalies a punkte, ir nesiekia užkirsti kelio nacionalinės teisės aktų pažeidimams, todėl jos negalima pateisinti remiantis SESV 65 straipsnio 1 dalies b punktu. Be to, remiantis suformuota jurisprudencija, pastarojoje nuostatoje numatytais viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo pagrindais galima remtis, tik kai kyla reali ir pakankamai rimta grėsmė vienam iš pagrindinių visuomenės interesų, tačiau jais negalima naudotis vien dėl ekonominių tikslų (šiuo klausimu žr. 2012 m. birželio 7 d. Sprendimo *VBV – Vorsorgekasse*, C-39/11, EU:C:2012:327, 29 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 41 Taigi reikia nustatyti, ar nacionalinė turimų investicinių bendrovių kapitalo dalių ribojimo iki 5 % priemonė gali būti pateisinama viršesniais bendrojo intereso pagrindais.
- 42 Nagrinėjamu atveju Rumunijos vyriausybė nurodo, kad 1996 m. akcinių bendrovių forma įsteigtos investicinės bendrovės siekia vienintelio tikslo – verstis kolektyviniu investavimu investuojant lėšas į likvidžias finansines priemones remiantis rizikos diversifikavimo ir rūpestingo administravimo principu. Taigi šios investicinės bendrovės yra kolektyvinio investavimo subjektai, turintys užtikrinti populiarias finansines investicijas. Atsižvelgiant į tai, aukštesnis jų akcininkų struktūros išskaidymo laipsnis turėtų užtikrinti visų akcininkų bendrojo intereso apsaugą, kad kuris nors sutartinai veikiantis asmuo ar asmenų grupė negalėtų kontroliuoti vienos iš šių bendrovių strateginių sprendimų.
- 43 Šiuo klausimu pažymėtina, kad siekis užtikrinti tam tikrų investicinių bendrovių akcininkų išskaidymą yra ekonominis motyvas, kuris, be to, susijęs tik su asmenimis, turinčiais tokių bendrovių akcijų. Vadovaujantis suformuota Teisingumo Teismo jurisprudencija, ekonominiai motyvai nėra viršesni bendrojo intereso pagrindai, galintys pateisinti laisvo kapitalo judėjimo apribojimą (šiuo klausimu žr. 2010 m. liepos 8 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-171/08, EU:C:2010:412, 71 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 44 Tai reiškia, kad nacionalinė turimų investicinių bendrovių kapitalo dalių ribojimo iki 5 % priemonė, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, yra laisvo kapitalo judėjimo apribojimas, kurio nepateisina nei SESV 65 straipsnyje nurodyti pagrindai, nei viršesni bendrojo intereso pagrindai, bet tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 45 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą atsakytina taip, kad SESV 63 straipsnis turi būti aiškinamas kaip draudžiantis nacionalinę priemonę, numatančią turimų investicinių bendrovių kapitalo dalių ribojimą iki 5 %, jeigu jo nepateisina viršesni bendrojo intereso pagrindai, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl sprendimo veikimo apribojimo laiko atžvilgiu

- 46 Tuo atveju, jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų, kad tokia kaip pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinė priemonė yra nepateisinamas laisvo kapitalo judėjimo apribojimas, Rumunijos vyriausybė prašo apriboti šio sprendimo veikimą laiko atžvilgiu.
- 47 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal suformuotą jurisprudenciją Sąjungos teisės normos išaiškinimu, kurį Teisingumo Teismas pateikia vykdydamas pagal SESV 267 straipsnį jam suteiktus įgaliojimus, paaiškinama ir patikslinama šios normos reikšmė ir apimtis, kaip ji turi arba turėjo būti suprata ir taikoma nuo įsigaliojimo momento. Vadinasi, taip išaiškinta norma gali ir turi būti teismo taikoma tiems teisiniams santykiams, kurių atsirado ir kurie buvo užmegzti prieš paskelbiant sprendimą dėl prašymo išaiškinti, jei, be to, įvykdytos sąlygos, leidžiančios kompetentinguose teismuose pareikšti ieškinį dėl šios normos taikymo (2019 m. spalio 3 d. Sprendimo *Schuch-Ghannadan*, C-274/18, EU:C:2019:828, 60 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 48 Teisingumo Teismas tik išimtiniais atvejais ir taikydamas bendrąjį teisinio saugumo principą, kuris yra Sąjungos teisės sistemos dalis, gali apriboti visų suinteresuotųjų asmenų galimybę remtis jo išaiškinta norma siekiant užginčyti sąžiningumu grindžiamus teisinius santykius. Kad būtų galima nuspręsti dėl tokio apribojimo, turi būti tenkinami du esminiai kriterijai, t. y. suinteresuotųjų asmenų sąžiningumas ir didelių sunkumų rizika (2019 m. spalio 3 d. Sprendimo *Schuch-Ghannadan*, C-274/18, EU:C:2019:828, 61 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 49 Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismas taikė šį sprendimą tik labai konkrečiomis aplinkybėmis, be kita ko, kai grėsė sunkių ekonominių pasekmių atsiradimo rizika, ypač dėl daugelio teisinių santykių, pradėtų veikiant sąžiningai, remiantis pagrįstai galiojančiais teisės aktais, paaiškėjus, kad asmenys ir nacionalinės valdžios institucijos Sąjungos teisės neatitinkančius veiksmus atliko dėl objektyvaus ir didelio netikrumo dėl Sąjungos teisės normų turinio, o netikrumo atsiradimo priežastis galėjo būti net kitų valstybių narių ar Europos Komisijos elgesys (2019 m. spalio 3 d. Sprendimo *Schuch-Ghannadan*, C-274/18, EU:C:2019:828, 62 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 50 Todėl apriboti sprendimo veikimą laiko atžvilgiu prašanti valstybė narė turi pateikti Teisingumo Teismui informaciją, įrodančią sunkių ekonominių padarinių riziką (pagal analogiją žr. 2015 m. balandžio 14 d. Sprendimo *Manea*, C-76/14, EU:C:2015:216, 55 punktą).
- 51 Nagrinėjamu atveju Rumunijos vyriausybė tik nurodo, kad tokia rizika egzistuoja, nes kvestionuojama nacionalinė teisės tvarka, susiklosčiusi įgyvendinant Kapitalo rinkų įstatymo 286bis straipsnio 2 ir 4 dalis. Taip Rumunijos vyriausybė neįrodo, kad šis sprendimas gali sukelti sunkių padarinių, ji tik pažymi, kad šios nacionalinės nuostatos gali riboti laisvą kapitalo judėjimą, o tai galėtų lemti, kad nacionalinis teismas turės jų netaikyti.
- 52 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad nagrinėjamoje byloje nepateikta jokių duomenų, galinčių pateisinti nukrypimą nuo šio principo, pagal kurį sprendimas dėl išaiškavimo sukelia pasekmių nuo išaiškintos normos įsigaliojimo momento.
- 53 Taigi nereikia riboti šio sprendimo veikimo laiko atžvilgiu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 54 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

SESV 63 straipsnis turi būti aiškinamas kaip draudžiantis nacionalinę priemonę, numatančią turimų investicinių bendrovių kapitalo dalių ribojimą iki 5%, jeigu jo nepateisina viršesni bendrojo intereso pagrindai, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Parašai.